

Vesienpalautuksen huomioiminen metsätaloudellisten toimenpiteiden yhteydessä.

Päivitys 2025

Huom, linkit sopimukseen toimivat pitkälti vain ympäristöviranomaisille.

Vesienpalautuksen huomioiminen metsätaloudellisten toimenpiteiden yhteydessä käynnistyy, kun vesienpalauttamiseen soveltuvaksi todetun suojelusuon valuma-alueella tehdään metsänhoidollisia toimenpiteitä: <https://metsakeskus.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=7780901202ba492ba347a2f8d663fe0b>

- Tässä 11-kohtaisen toimintamallin ohjeistuksessa pyritään mahdollisimman tarkasti kuvaamaan prosessin eri vaiheissa huomioitavat seikat, keskeiset dokumentit ja kyseisiin vaiheisiin liittyvä vastuutahot.
- Esiosat, jotka liittyvät kartoitushankkeeseen ja Metsäkeskuksen koulutuksiin tapahtuvat ennen varsinaisen vesienpalautuksen käynnistymistä. Varsinainen vesienpalautus käynnistyy siis kohdasta 1. Aloite suometsänhoidosta/vesienpalautuksesta (maanomistaja/toimija) ja maanomistajien alustavien lupien hankkiminen

Kartoitushankkeen vuosina 2020-2025 tekemät maastomittaukset suojelusoiden kuivuneeksi todetuilla kohteilla

Menettelytavat

- Tapion kartoitushanke kartoitti soveltuvia kohteita vuosina 2020-2025. Kohteita saatiin kartoitettua yli puolet Helmen 400 vesienpalautuksen tavoitteesta.
- Paikkatietosuunnittelulla ja maastomittauksilla määritetään mahdollisten johdeojien sijainti ja tarvittava pituus. Suunnitelmaa varten selvitetään myös vesien nykyiset virtausreitit ja merkitään padottavat ojat.

Dokumentti / Aineisto

- Kartoitushankkeen raportit (PDF). Kartoitushankkeen raportit ja suojelusuon ulkopuoliset mittauspisteet on saatavilla viranomaiskäyttöön Tapio Oy:lta, Etelä-Pohjanmaan Elinvoimakuksesta ja Metsähallitus LP

Vastuu

- Tapio Oy
- Metsähallitus luontopalvelut
- Suomen metsäkeskus

- Valuma-alueen huomioiminen, valuma-alueen koon muuttuminen

Kohteiden toteutukseen vientiä edistettiin:

- Mitattavien suojelusuokohteiden viereisiä maanomistajia kontaktoitiin ja pyydettiin mukaan maastoon.
- Kohdevalinta ja kohteiden suunnittelu tehtiin yhteistyötä Metsähallituksen luontopalvelujen alueellisten suunnittelijoiden kanssa.
- Miten valuma-alue on muuttunut kohteella, kun vertaa nykyhetkeä suon oletettuun tai tiedettyyn luontotilaan. Valuma-alueen koon muuttuminen arvioidaan. Arvioidaan myös alustavasti paikkatietoon perustuen valuma-alueella tarpeen mukaan tehtävien muokkaustöiden tarve

- Mittauspisteet ja ehdotetut johdeojat paikkatietoaineistona

- Suometsänhoidon paikkatietoaineistot:
  - <https://metsakeskus.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=7780901202ba492ba347a2f8d663fe0b>
    - *Vedenpalauttamiseen soveltuvat suojelusuokohteet* -karttataso (vain suojelusuon puoleiset mittaukset näkyvissä)

Metsäkeskus informoi ja kouluttaa aineistosta

Menettelytavat	Dokumentti / Aineisto	Vastuu
<ul style="list-style-type: none"> • Metsäkeskus järjestää webinaareja ja maastokoulutuksia aiheeseen liittyen osana ennallistamis- ja vesiensuojelukoulutuksia 	<ul style="list-style-type: none"> • https://www.metsakeskus.fi/fi/ajankoh-taista/koulutukset-ja-tapahtumat 	<ul style="list-style-type: none"> • Suomen Metsäkeskus

1. Aloite metsänhoidollisiin toimenpiteisiin (maanomistaja/toimija, Metsähallitus) ja vastuunjako suunnittelussa

Menettelytavat	Dokumentti / Aineisto	Vastuu
<p>1A Aloite metsätaloudelliselle toimenpiteelle tulee maanomistajalta (esim. Maanmuokkaus/kunnostusojitus/</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Toimija (suojelualueen ulkopuolisia toimia suunnitteleva toimija, tästä

luonnonhoito/ ennallistaminen). Maanomistaja ottaa yhteyttä toimijaan toimenpiteiden suunnitteluun liittyen.

- Mikäli suunnittelukohde rajoittuu suojelusuohon, toimija tarkistaa Suometsänhoidon paikkatietoaineistosta, onko alueen lähellä potentiaalisia vesienpalautuskohteita. Jos vesienpalautuskohde tunnistetaan, toimija ottaa yhteyden MH Luontopalveluiden asiantuntijaan. Myös valmiin aineiston ulkopuolelta voi löytyä vesienpalautuspisteitä, jotka tulee tarkistaa MH LP asiantuntijan kanssa (MH LP vaihteen kautta tavoittaa oikean henkilön). **Vesienpalautuksen suunnitteluvastuu on suojelualueen osalta MH Luontopalveluilla. Toimija suunnittelee suojelusuon ulkopuoliset toimenpiteet, huomioiden suojelualueelle tehtävän vesienpalautuksen.**
- **Metsätaloustoimenpiteen toteutuksen suunnittelee toimija tai maanomistaja**, huomioiden kuitenkin niiden yhteyteen tulevan vesienpalautuksen. Metsätaloudellisten toimenpiteiden suunnitelma mukaillee toimijan tyypillisiä suunnitelmia metsänhoidollisten toimenpiteiden tekemisestä.

1B MH LP tunnistaa ennallistamissuunnittelun yhteydessä tarpeen vesienpalautukselle ja on yhteydessä maanomistajiin. Vesienpalautus suojelualueen ulkopuolella toteutetaan metsätaloushankkeen yhteydessä, METKA-rahoituksella tai MH:n toimesta.

1C SMK luonnonhoitohankkeena

Vesienpalautuskohde sijoittuu Metka:n luonnonhoidon suunnittelun hankealueelle tai sen läheisyyteen. Vesienpalautus huomioidaan suunnittelussa ja selvitetään mahdollisuus tehdä vesienpalautusta tukevia toimenpiteitä suojelualueen ulkopuolella.

- Suometsänhoidon paikkatietoaineistot, *Vedenpalauttamiseen_soveltuvat_suojelusuokohteet* -karttataso:
  - <https://metsakeskus.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=7780901202ba492ba347a2f8d663fe0b>
- Maanpinnan profiilityökalu Paikkatietoikkunassa: [Paikkatietoikkuna](#)

eteenpäin viitataan pelkästään termillä toimija)

- MH LP

- MH LP

- Toimija

- MH LP

<https://www.metsakeskus.fi/fi/metsatalouden-tuet/metka-tuet>

- SMK

2. Maastokäynti kohteella yhteistyössä MH kanssa

Menettelytavat	Dokumentti / Aineisto	Vastuu
<ul style="list-style-type: none"> MH ottaa yhteyttä toimijaan, ja sovitaan tarvittaessa yhteinen maastokäynti, jossa käydään läpi sekä suojelusuon ulkopuoliset metsätaloudelliset toimenpiteet että suojelusuon puolella tehtävä vesienpalautus. Mikäli MH:lla on vastaavat tiedot kohteesta esim. kartoitushankkeen tai aiemman maastokäynnin kautta, voidaan hankkeen toteutuksen yksityiskohdista sopia ilman yhteistä maastokäyntiä. Tärkeää on kuitenkin dokumentoida asiat maastolomakkeeseen samalla tavalla, kuin maastossa.	<ul style="list-style-type: none"> Maastolomake ojasuunnittelija ja ennallistamisasian-tuntija.docx (SYKE COOP) Maastolomake ojasuunnittelija ja ennallistamisasian-tuntija.docx	<ul style="list-style-type: none"> Toimija & MH LP

3. Aineiston kokoaminen ja metsätaloushankkeen suunnitelman laadinta huomioiden vesienpalautukseen liittyvät toimet

Menettelytavat	Dokumentti / Aineisto	Vastuu
<ul style="list-style-type: none"> • Metsänhoidolliset toimenpiteet suunnitellaan metsänhoidon suositusten ja mahdollisten haettavien rahoitusehtojen mukaisesti (esim. METKA). Suunnittelussa huomioidaan vesienpalautustoimet suojelualueella.<ul style="list-style-type: none"> ○ Vesienpalautukseen liittyvien tarvittavien tukitoimenpiteiden suunnitteluun voi olla mahdollista saada METKA-tukea ○ Vesienpalautuksen alueella toteutettavat metsänhoidolliset toimet suunnitellaan ja toteutetaan kuten tavallista. Kuitenkin vesienpalautusta tukevat toimet, joiden toteutus mahdollistaa vesienjohtamisen on mahdollista toteuttaa toimien yhteydessä, vaikka johdeoja kaivettaisiinkin valtion maille. Valtion maille tulevaa ojaa ei tueta Metkassa vaan asian toteuttaa MH ○ Uoman kaivuun voi pyrkiä sisällyttämään metsänhoidollisten toimenpiteiden suunnitelmaan ja rahoitukseen. MH LP asiantuntija avustaa toteutuksen suunnittelussa • Huomioi vesienpalautukseen liittyvien toimenpiteiden mahdolliset muutokset ojitusilmoituksen tarpeeseen. • Metsätaloudellisten toimenpiteiden yhteydessä ojitusilmoituksen lähetystarve riippuu tehtävästä toimenpiteestä. Merkitse ojitusilmoituslomakkeelle arvioimasi tiedot mahdollisista haitoista pinta-ala-arvioineen.<ul style="list-style-type: none"> ○ Muusta kuin vähäisestä ojituksesta tulee tehdä ojitusilmoitus (vesilaki 5 luku 6 §). Pohjavesialueilla ja happamilla sulfaattimailla ojituksesta (pienestäkin) tulee aina tehdä ilmoitus. Jos ojitusalue sijaitsee ojitusyhteisön alueella ja ojitusyhteisön ojitustoimituksessa vahvistettua ojitusuunnitelmaa muutetaan tai ojitusalueen lähellä sijaitsee vesistö tai vesilain 2 luvun 11 §:n suojaama vesi-	<ul style="list-style-type: none"> • https://www.metsakeskus.fi/fi/metsatalouden-tuet/metka-tuet • Metsänhoidollisten toimenpiteiden suunnitelma joko QGis versiona tai muussa muodossa. • Lisäksi vaaditaan alla mainitut asiat, jotta vesi- ja luonnonsuojelulain mukaisuus voidaan varmistaa. MH ohjeistaa vesilainmukaisuuden varmistamisessa.<ul style="list-style-type: none"> ○ Esim. Työkalut Metsäkeskus (metsakeskus.fi) • Ojitusilmoitus (Ilmoitus ojituksesta - Suomi.fi) tai ennallistamissuunnitelma sekä liitteet:<ul style="list-style-type: none"> ○ sopimus vesien palauttamisesta ○ Toimenpidesuunnitelman tarpeelliset osiot sekä työkohdetiedot karttoineen. ○ Suostumus Metsähallitukselta (maanomistajasopimus ja MH tekemänä ennallistamissuunnitelmana)	MH LP & Toimija MH LP

Päivitetty: 17.12.2025

- luontotyyppi niin pienestäkin ojituksesta on suositeltavaa ilmoittaa. Epäselvissä tapauksissa ilmoitusvelvollisuuden tarpeellisuuden voi tarkistaa vesilain valvontaviranomaiselta - 1.1.2026 lähtien Lupa- ja valvontavirastolta.
- Mikäli metsätaloushanke vaatii jo itsessään ojitusilmoituksen, siihen sisällytetään myös vesienpalautusta tukevat toimenpiteet. Mikäli metsätaloushanke ei vaadi ojitusilmoitusta, ei vesienpalautusta tukevista toimista tehdä lähtökohteisesti myöskään ojitusilmoitusta.
  - Laadi suunnitelmakartta, jossa näkyvät vesienpalauttamiseen hyödynnettävät ojat ja käytettävät vesiensuojelurakenteet. Käytä vesien palauttamiseen liittyvien rakennelmien ja ojaverkostojen paikkojen suunnittelussa laserkeilausaineistosta laadittua korkeusmallia.
    - Suunnitelmasta tulee aina käydä ilmi tiedot, joiden perusteella Lupa- ja valvontavirasto pystyy arvioimaan suunnitelman vesi- ja luonnonsuojelulain mukaisuuden.
- maastomuistio
  - kartta valuma-alueesta ja vesimääräperusteisesti mitoitettavien vesiensuojelurakenteiden yläpuolisista osavaluma-alueista
  - vesiensuojelurakenteiden mitoitustiedot ja tarvittaessa rakennepiirrokset
- Lomake: [Metsähallituksen ojitusluvan hakeminen - Vesi.fi aineistopankki](#) (vesi.fi)

4. Maanomistajalupien hankinta ja sopimusten teko

Menettelytavat	Dokumentti / Aineisto	Vastuu
<ul style="list-style-type: none"> • Metsänhoito- ja vesienpalautussuunnitelman esittely maanomistajille yhtenä kokonaisuutena ja suostumuksen hakeminen kokonaisuunnitelmalle.<ul style="list-style-type: none"> ○ MH LP tekee sopimuksen maanomistajan kanssa (ks. MH toimintamalli). • Sopimukseen voidaan kirjata myös ohjeita ja huomioitavia näkökohtia asiaan liittyen (esim. alueen muusta käytöstä tai luontoarvoista johtuva tarve työn ajankohdalle). • Lopullisen yhdistetyn suunnitelman lupien hankinta: metsätaloushankkeen edellyttämät luvat + MH:n ja maanomistajan välinen sopimus. • Metsätaloushankkeen edellyttämät luvat + MH:n ja maanomistajan välinen sopimus	<ul style="list-style-type: none"> • Vedenpalautus - Maanomistajasopimus.pdf • Vedenpalautus - Maanomistajasopimus.pdf (SYKE COOP)	<ul style="list-style-type: none"> • Toimija/maanomistaja • MH LP

5. Metsänhoitotoimenpiteiden- ja vesienpalautussuunnitelman koonti, lausuntopyyntö Lupa- ja valvontavirastosta

Menettelytavat	Dokumentti / Aineisto	Vastuu
<ul style="list-style-type: none"> • Toimija lähettää tekemänsä suunnitelman MH LP:lle. • MH LP kokoaa suunnitelman ja lähettää sen vesienpalautussuunnitelman kanssa yhtenä kokonaisuutena Lupa- ja valvontavirastolle (1.1.2026) (ks. MH toimintamalli, jonka mukaan vesienpalautus etenee tästä eteenpäin).<ul style="list-style-type: none"> ○ Mikäli metsätaloushanke on laaja-alainen, vesienpalautukseen liittyvät osiot suunnitelmasta liitetään suunnitelmakokonaisuuteen • Metsätaloustoimenpiteiden vaatimat lausunnot lähettää toimija Lupa- ja valvontavirastolle (1.1.2026 lähtien) erikseen		<ul style="list-style-type: none"> • MH LP

6. Hankkeen toteutus

Menettelytavat	Dokumentti / Aineisto	Vastuu
<ul style="list-style-type: none"> • Hanke toteutetaan sovittu vesienpalautus huomioiden. Suojelusuon vesienpalautus ja ulkopuolisen alueen metsänhoitotoimenpiteet suoritetaan ideaalilanteessa samaan aikaan ja mahdollisesti samaa urakoitsijaa käyttäen.	<ul style="list-style-type: none"> • hankkeen kilpailutusasiakirjat • hankesuunnitelma	<ul style="list-style-type: none"> • toimija

- Mikäli työt suoritetaan suojelusuolla ja suojelusuon ulkopuolella eri aikaan, suojelusuon ennallistaminen tulee suorittaa ennen vesienjohtamista ulkopuoliselta alueelta. Mikäli toimenpiteet suoritetaan toisinpäin, riskinä on suojelusuon kantavuuden heikkeneminen korkean vedenpinnan takia.
- Ojan kaivuun ajankohta vaihtelee kohteen mukaan. Mikäli toteutus talvella, ota huomioon:
  - Kaivu ja padotusalue tulee merkitä maastoon ennen lumen tuloa, jotta toimenpiteet saadaan kohdistettua suunnitellun mukaisesti
- Varmista toteutuksen aikana ja sen jälkeen veden johtuminen oikeaan suuntaan. Mikäli toimenpiteiden seurauksena vettä valuu pois päin suolta, tulee tarkistaa suunniteltujen toimenpiteiden toteutus ja ottaa yhteyttä MH LP ennallistamisasiantuntijaan
- Vesienpalautukseen liittyvät suojelualueen ulkopuoliset toimenpiteet hyväksytään heti toimenpiteiden suorittamisen jälkeen. Tarkoituksena on varmistaa tehtyjen toimenpiteiden ja ratkaisujen toimivuus.
- Yleistä ohjeistusta toimenpiteiden toteutukseen: Vesienpalautus suojelusoille- opas
- Vesienpalautus suojelusoille – opas käytännön toimijoille (Granqvist, A. 2024): <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-398-261-1>
- MH LP

VIITTEET

- Vesilaki 5:7 §
- Luonnonsuojelulaki 33–35 §
- Vesienpalautus suojelusoille – opas käytännön toimijoille (Granqvist, A. 2024): <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-398-261-1>

7. Seurantakäynti/Vesienpalautuksen vaikutusten arviointi

Menettelytavat	Dokumentti / Aineisto	Vastuu
<ul style="list-style-type: none"> • MH LP normaali hoitoseuranta, tehdään hankkeen toteutusta seuraavana vuonna kasvukauden aikana. • Maanomistajalle ja toimijalle tarjotaan mahdollisuus osallistua maastokäynnille. • Käynti dokumentoidaan maastomuistioon, jonka laatii Metsähallituksen asiantuntija.<ul style="list-style-type: none"> ○ Muistio lähetetään maanomistajalle käynnin jälkeen	<ul style="list-style-type: none"> • Maastolomake_seurantakäynti.docx (SYKE COOP) • Maastolomake_seurantakäynti.docx	<ul style="list-style-type: none"> • MH & maanomistaja/maanomistajan edustaja

7 A. Mikäli seurantakäynnillä todetaan vettymishaittaa

- Varmistetaan siitä, että vettymishaitta todella on seurausta vesienpääntämistoimenpiteen epäonnistumisesta.
- Virhe korjataan ensisijaisesti sopimalla korjaavista toimenpiteistä osapuolten välillä. Mikäli virheen korjaaminen ylittää suhteettomasti edunmenetyksestä maksettavan korvauksen määrän, voi korvausvelvollinen maksaa edunmenetyksen rahalla.
- Vettyneestä alueesta voi olla mahdollista perustaa maanomistajan niin halutessa luonnonsuojelualue.
- Mikäli kohteella ei pystytä toteuttamaan korjaavia toimenpiteitä tai suojelua, on haitankärsijällä vettymisen takia aiheutuneesta edunmenetyksestä mahdollista saada täysi korvaus. Sopimussuhteeseen perustuvassa korvauksessa menetellään sopimuksen mukaisesti. Sopimuksen ulkoisessa korvauksessa menetellään siten kuin vesilaissa säädetään.
- [Edunmenetysten korvaaminen Natura 2000 -verkoston soiden vedenpalautuksessa kunnostusojituksen yhteydessä.](#)

8. Metsähallitus toimittaa tiedot toteutuneista kohteista Metsäkeskukselle

Menettelytavat

Dokumentti / Aineisto

Vastuu

Päivitetty: 17.12.2025

- Metsähallituksen Luontopalvelut suosiimi toimittaa tiedon kohteella toteutettujen vesien palauttamiseen liittyvien toimenpiteiden toteutuksesta Metsäkeskuksen tietopalvelutiimille shapefile-muodossa.
  - Toimenpidekuviot ja vaikutusalueet
- Epävarmojen kohteiden läpikäynti tarvittaessa MH+SMK
- Metsähallitus Luontopalvelut
- Suomen Metsäkeskus

9. Metsäkeskus päivittää aineistot

Menettelytavat

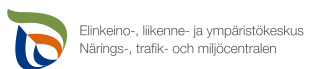
Dokumentti / Aineisto

Vastuu

Kohteilla tehtyjen toimenpiteiden päivitys [Suometsänhoidon paikkatietoaineistot](#) -karttapalvelun *Vedenpalauttamiseen_soveltuvat_suojelusuokohteet* -karttatasoon:

- Karttatasoa täydennetään uusilla kohteilla tarvittaessa. Karttatasoon lisätään uusia taustatietoja, kuten korkeuskäyrästä ja maastossa mitattua maaston korkeustietoja. Päivitykset pyritään tekemään heti, kun uusia aineistoja on saatavilla, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.
- Metsäkeskus poistaa Tapio Oy:n kartoitushankkeessa tai maastokäynnin yhteydessä vesien palauttamiseen teknisesti toteuttamiskelvottomiksi todetut kohteet karttapalvelusta.
- Tietojen tallentaminen karttapalveluun:
  - Metsäkeskus tallentaa päivitettyt ja muuttuneet tiedot veden palauttamiseen soveltuvat suojelukohteet -karttatasoon.
  - Metsähallituksen Luontopalvelut päivittää suojeluun varatun alueen osalta tiedon SAKTI-järjestelmään. Toteutunut hanke, hanketyypin kirjaaminen seuranta varten.

- karttapohjalle laadittu toteutettava kunnostusojitussuunnitelma johdeojineen tai vastaavat tiedot digitoituna shape-tiedostona
- ojitushanketieto vesien palauttamiseen liittyvistä toimenpiteistä sähköisessä muodossa tai paperikarttana
- Metsähallitus Luontopalvelut
  - Suomen Metsäkeskus

TAPIO

Vesienpalautuksen huomioiminen metsätaloudellisten toimenpiteiden yhteydessä

12 (12)

Päivitetty: 17.12.2025